

3. VISSTANDBEHEER DOOR WATERSCHAP VALLEI EN VELUWE

3.1 Vismigratie bij stuwen

Stuwen, gemalen en andere waterbouwkundige kunstwerken kunnen knelpunten voor vismigratie vormen. Door het opheffen van deze knelpunten wordt het potentiële leefgebied van vissen vergroot en kan een bijdrage worden geleverd aan de ontwikkeling van de visstand, het vergroten van de diversiteit en het versterken van specifieke vispopulaties.

In de afgelopen jaren zijn tal van vismigratieknelpunten binnen het beheergebied van Waterschap Vallei en Veluwe opgeheven door de aanleg van vismigratievoorzieningen. Desondanks zijn er nog veel knelpunten voor migrerende vissen. Waterschap Vallei en Veluwe streeft ernaar om de vismigratieknelpunten binnen haar beheergebied op te lossen, mits dit meerwaarde biedt voor de voorkomende vissoorten en waardevolle soorten die in potentie voor kunnen komen. De mogelijke negatieve gevolgen van migratie van exoten worden ook in de afweging meegenomen.

3.1.1 Exoten

Beleidsregel

- Voor alle nog migreerbaar te maken wateren zal de ecologische winst vergeleken gaan worden met het risico van ecologische achteruitgang door de komst van exoten.

De laatste jaren is er in de Rijn en de IJssel, maar ook al in wateren in het beheersgebied, een flinke toename te zien van exoten. Deze exoten vormen een potentiële bedreiging voor het voorkomen van de gebiedseigen vissoorten. Voor alle nog migreerbaar te maken wateren zal de ecologische winst vergeleken gaan worden met het risico van ecologische achteruitgang door de komst van exoten. Bestaande plannen zullen in verband met exoten worden heroverwogen.

Voorafgaand aan besluitvorming over de aanleg van migratievoorzieningen, onderzoek worden uitgevoerd om het risico in kaart te brengen.

Ook als er geen verbinding gemaakt wordt met grotere wateren benedenstrooms wegens het risico op exoten, dan kan het opheffen van 'interne' migratiebarrières nog wel positief zijn. Hiermee kan het leefgebied van de vis worden vergroot en kan een robuustere populatie worden verkregen.

3.1.2 Afweging van vismigratievoorzieningen en prioritering

Bij de afweging rond nut en noodzaak van vismigratievoorzieningen bij bestaande en nieuwe knelpunten voor vismigratie, wordt uitgegaan van de volgende factoren:

- functietoekenning aan de watergangen (KRW-waterlichaam, HEN- of SED-water, EVZ model winde). Deze factor kan zowel positief als negatief uitwerken.
- aanwezigheid van specifieke doelsoorten;
- de geschiktheid van het leefgebied in de wateren voor de gewenste doelsoorten (aanleg van migratievoorzieningen in of naar periodiek droogvallende wateren en naar bovenlopen die in de zomermaanden stagnant zijn, is bijvoorbeeld niet effectief);
- het belang van het opheffen van migratieknelpunten voor de aanwezige of te verwachten doelsoorten.

- Indien al een reeks stuwen in een waterlichaam passeerbaar zijn gemaakt, dan zullen ook de laatste knelpunten worden weggenomen.

De prioritering in wateren is afhankelijk van eerder vastgesteld beleid en initiatieven van derden. KRW-wateren hebben bij de prioritering van op te lossen migratieknelpunten de hoogste prioriteit. Voor KRW-wateren zijn namelijk afspraken gemaakt in het waterbeheerplan. Per kunstwerk is aangegeven in welke planperiode de uitvoering zal gaan plaats vinden.

Daarbij kunnen knelpunten voor vismigratie versneld worden aangepakt indien er zich vanuit doelmatigheid of kostenbeheersing kansen voordoen.

3.1.3 Ecologische doelsoorten

Voor die situaties waarin de aanleg van migratievoorzieningen nog niet is vastgelegd, of heroverwogen moet worden, wordt bij de afweging rond nut en noodzaak van vismigratievoorzieningen, naast de kans op exoten, uitgegaan van de doelsoorten die in tabel 3.1 zijn opgenomen. Deze soorten zijn als doelsoort aangewezen omdat ze kenmerkend zijn voor watertypen of specifieke migratiebehoeften hebben. Het uitgangspunt is dat overige voorkomende vissoorten zullen profiteren van de voorzieningen die ten behoeve van de doelsoorten getroffen worden.

Tabel 3.1. Voorkomende doelsoorten, bepalende richtlijnen, wetgeving en functietoekenning en het type migratie.

watertype	vissoort	HEN/ SED	KRW	FF-Wet	EVZ	N2000	migratie
stromend en stilstaand water	aal	x	x				lange afstand
	kleine modderkruiper		x	x		X	korte afstand
stilstaand water	bittervoorn		x	x		X	korte afstand
	grote modderkruiper	x	x	x		X	korte afstand
stromend water	beekprik	x	x	x		X	middellange afstand
	bermpje	x	x	x			korte afstand
	elrits			x			korte afstand
	rivieronderpad			x		X	korte afstand
	winde				x		middellange afstand

- Korte Migratie: soort migreert over korte afstanden en kan zijn levenscyclus binnen een water van kleine omvang en behorend tot één type voltooien.
- Middellange migratie: soort migreert over middellange afstanden en komt afhankelijk van seizoen en levensfase vaak in verschillende delen van een watersysteem voor.

Lange-afstandmigratie: soort migreert over lange afstanden en brengt een deel van zijn leven in het zoute water of een estuarium door.

Er kan worden afgezien van voorzieningen ten behoeve van vismigratie, indien vermoed wordt dat het opheffen van een migratieknelpunt nadelige gevolgen kan hebben voor populaties van aangewezen doelsoorten. Bij twijfel zal, voorafgaand aan besluitvorming over de aanleg van migratievoorzieningen, onderzoek worden uitgevoerd om het risico in kaart te brengen.

3.2 Vismigratie en visvriendelijkheid bij gemalen

Beleidsregel

- Bij renovatie of vervanging van bestaande gemalen en bij de bouw van nieuwe gemalen wordt visvriendelijkheid zo goed mogelijk (haalbaar, betaalbaar en effectief) vorm gegeven. Initiatieven om gemalen vispasseer-

baar te maken zullen minimaal gebaseerd moeten zijn op een goede onderbouwing van nut en verwacht effect.

Voor het visvriendelijk en het vispasseerbaar maken van bestaande gemalen wordt de volgende aanpak gevolgd:

- bij renovatie of vervanging van bestaande gemalen en bij de bouw van nieuwe gemalen wordt visvriendelijkheid standaard zo goed mogelijk (haalbaar, betaalbaar en effectief) vorm gegeven. Dat wil zeggen dat voorzieningen of beheersmaatregelen worden getroffen om beschadiging van vis en/of sterfte zoveel mogelijk te voorkomen. Dit geldt niet alleen voor de grote gemalen maar ook voor de kleinere poldergemalen.
- In het algemeen geldt dat vispasseerbaarheid van gemalen vooralsnog niet wordt ingevuld, omdat er geen ecologische knelpunten bekend zijn die opgelost kunnen worden door gemalen vispasseerbaar te maken. Indien deze kennis beschikbaar komt, zal dit standpunt heroverwogen kunnen worden. Voor die situaties waarvoor al is gebleken dat het vispasseerbaar maken van een gemaal een nuttig doel dient, is dit algemene uitgangspunt uiteraard niet van toepassing.

3.3 Recreatief medegebruik

Het waterschap Vallei en Veluwe heeft nog geen recreatief medegebruik geformuleerd. In de nota recreatief medegebruik van Vallei & Eem is beschreven hoe het voormalige waterschap omging met recreatie in en om de watergangen. Hengelsport is een vorm van recreatief medegebruik.

Diverse onderhoudspaden zijn volgens de nota van Vallei & Eem opengesteld voor recreatief medegebruik. Daar waar op de oevers geen onderhoudspaden van het waterschap of algemeen toegankelijke paden gelegen zijn, mocht de huurder van het visrecht de oevers alleen betreden als daarvoor schriftelijke toestemming is verkregen van de eigenaar. Vooralsnog geldt dat de toegankelijkheid gelijk blijft aan zoals dit in het verleden was bij de waterschappen Veluwe en Vallei & Eem. Eventuele nieuwe verzoeken worden per situatie beoordeeld.

Het waterschap houdt bij haar bedrijfsvoering zoveel mogelijk rekening met de belangen van het recreatief medegebruik door bijvoorbeeld onderhoud van visstekken, een goede bereikbaarheid en het waar mogelijk openstellen van schouwpaden.